

Temel • Yan • Mecaz • Terim Anlam

1. Bir sözcüğün akla gelen ilk anlamına “temel anlam” denir.

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi temel anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Tanıdıkça seveceksiniz, görüldüğü gibi soğuk bir kişi değildir.
B) Sabahtan beri bana öyle boş gözlerle bakıp duruyor.
C) Geçmişte, insanlar kara yolu yanında, deniz yolunu da kullanmışlar.
D) Ankara halkı, sesini basın yoluyla duyurabilecek artık.
E) Çay içmiş, simit yemiş, saatlerce hırçın denizi seyretmiştik.

2. Deneyimli eleştirmenlerin dikkatini çeken bu genç öykücünün kalburüstü bir sanatçı olduğunu herkes bilir.

Altı çizili sözcüğün bu cümleye kattığı anlam, aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Bir eleştirmen, Yahya Kemal’in Fransız şairlerinden esinlendiğini ileri sürüyor.
B) Sıradan kişilerle görüşüp konuşmayı pek sevmeyişini her zaman söyler.
C) Öykü de en az roman kadar bu topluma hizmet edebilir bence.
D) Halit Ziya, yaşadığı dönemin seçkin yazarlarından biriydi.
E) Bu şair, okurların ilgisini çekmeyi bir türlü beceremiyordu.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “sıcak” sözcüğü, gerçek anlamının dışında kullanılmıştır?**

- A) “Bu sıcakta çalışmak çok güç.” derken biraz iletide çalışan köylüleri gösteriyordu.
B) Birer tas sıcak çorba içelim de içimiz ısınsın.
C) Güneşli, sıcak, güzel günlerin müjdecisidir ilkbahar.
D) O tadına doyumaz, sıcak dostlukların özlemini çekmekle geçti yıllarımız.
E) Sıcak, tansiyon ve kalp hastaları için sanıldığından çok daha tehlikelidir.

4. I. Bu kitap rekora koşuyor, üçüncü baskısı da yüz bini aştı.
II. Demir kapıyı bir vuruşta açtık ve bahçeye girdik.
III. Sınavdan hiç beklemediğim bir not aldım, moralim bozuldu.
IV. Sen önce kılık kıyafetini düzelt diye beni uyarıyordu.
V. Futbolda her oyuncu spor ahlakına sahip olmalıdır.

Numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede, bütün sözcükler gerçek anlamda kullanılmıştır.
B) II. cümlede, “vuruş” sözcüğü gerçek anlamda kullanılmıştır.
C) III. cümlede, “bozulmak” sözcüğü gerçek anlamı dışında kullanılmıştır.
D) IV. cümlede geçen ikileme, gerçek anlamlıdır.
E) V. cümlede, “futbol” sözcüğü terim anlamlıdır.

5. I. Kapının önündeki sokak lambası sokağı aydınlatmaya yetmiyordu.
II. Evin denize bakan yanı bahar aylarında nemleniyordu.
III. Ağustos ayında ırmağın kollarında bir damla bile su kalmamıştı.
IV. Seçtiğimiz şiirleri şiir dinletisinde okuyacağımız için heyecanlıydık.
V. Soruların çözümünde kullandığı yöntemler hiç güzel değildi.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde altı çizili sözcükler yan anlamda kullanılmıştır?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) III ve V

6. Hep aynı düşünle uyanıyorum. Bu tatlı düşün kimse-
I
ciklerle paylaşamam. Tatlı bir haleyyle kuşatılıyorum.
II
O kuşatılmışlığın rehavetiyle irkilince hüznün yüklü
III IV
bakışlar peşimi bırakmıyor. Yürümek istediğimde
korkularım dolanıyor ayaklarıma.
V

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi mecaz anlamda kullanılmamıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Sözcükler ki alevdir
I
Ve karadır şairlerin hayatları
II
Hem nice şiiirlerde nice aşklarda
III
Tarar saçımızı ölüm
Aşk ki bazen solgun bir ilçedir
IV
Sürdürür derinliğini
V

Bu dizelerdeki numaralanmış sözcüklerden hangisi gerçek anlamıyla kullanılmıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Terim anlamlı sözcükler kimi zaman bu anlamlarından uzaklaşarak yeni bir anlam kazanır. Bu durumda terim olma özelliklerini yitirir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde buna örnek olabilecek bir kullanım vardır?

- A) Tren geç saatlerde Ankara'ya vardı.
B) Doktor bu durumun normal olduğunu söyledi.
C) Hasta yemek yemiyor, hemşirelere bağıyordu.
D) İşçiler yapılan zammı bir türlü içlerine sindiremiyordu.
E) Sen olaya çok farklı bir açıdan bakıyorsun.

9. "Kaba" **sözcüğü**, **aşağıdakilerin hangisinde** "O kaba pamuk çuvalını çocuklar taşıyabilirler." **cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?**

- A) Havuzun kenarına kaba bir minder atıp oturdu.
B) Giriş kapısı çok kaba görünüyor, şunu biraz süsleseniz iyi olur.
C) Bu kaba adamı bir daha bu dükkânda istemiyorum, müşterilerim böylesine alışık değil.
D) Salondaki kaba oturma takımının yerine şık bir takım alalım.
E) İnşaatın kabası bittikten sonra evler satışa sunulacak.

10. **Aşağıdakilerin hangisinde** "yüklenmek" **sözcüğünün anlamıyla cümledeki örnek kullanımı birbirine uymamaktadır?**

	Anlam	Kullanım
A)	Nesnenin, eşyanın yükleme işine konu olması	Yatak, yorgan, kap kacak ne varsa develere yüklendi.
B)	Kendi ağırlığını başka bir şey üzerine vermek, abanmak	Devrilmesin diye baba oğul kağınının sağ tarafına yüklendiler.
C)	Gerçek ağırlığı olan bir yükü taşımak üzere üstüne almak	Çayırdan eve dönerken bir yığın otu da sırtına yüklenirdi.
D)	(Birinin) Üstüne düşmek, onu bir şey yapmaya zorlamak	Bunca işin gücün arasında bir de muhtarlığı yüklenirsen zorlanırsın.
E)	(Birini, birilerini) Ağır bir dille eleştirmek	Yönetim kuruluna yüklendikçe yüklen-diler.

Mecaz Anlam Oluşturma Yolları - I

1. Aşağıdaki dizelerin hangisinde abartma (mü-balağa) yoktur?

- A) Olur mu dünyaya indirsem kepenk
Gözyaşı döksem Nuh Tufanı'na denk
- B) Bir of çeksem karşıki dağlar yıkılır
Bugün posta günü, canım sıkılır
- C) Kaz kaldırmış başın bakar
Kırk gün oldu, kaynatırım kaynamaz
- D) Kara gündür gelir geçer
Gamlanma gönül gamlanma
- E) Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın
Gömelim gel seni tarihe desem, sığmazsın

2. (I) Osmanlı Devleti'ndeki yenileşme hareketlerinin gizli kahramanlarından biridir Münif Paşa. (II) Aslında o kadar da gizli değildir ama gündeme gelmesi için böyle nitelikli çalışmalara ihtiyaç var. (III) Okudukça insanın bir ömre bu kadar çok şeyi nasıl olup da sığdırabildiğine şaşırıyorsunuz. (IV) Ne var ki daha da şaşırtıcı olanı hem Batı'ya hem Doğu'ya fazlasıyla aşına olan Münif Paşa'nın bu iki dünya arasında kendini kaybetmemesi. (V) İlk bilim dergisini, ilk çevirileri, ilk gazeteyi yayımlayanlar arasında onun da bulunduğunu söyleyelim de ötesini siz düşünün artık.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir sözcük benzetme amacı güdülmüden başka bir sözcüğün yerine kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Aşağıdaki dizelerin hangisinde soyut bir kavram, somut anlama gelecek biçimde kullanılmıştır?

- A) Bir gün uzun uzun ağlayacağım
Bütün insanların yerine
- B) Giyinmiş, kuşanmış kurban olduğum
Salınır karşımda yâr yavaş yavaş
- C) Sevgimiz yeşerecek bu topraklarda
Yalnızlığımıza arkadaş olsun sevgin
- D) Bir alev hâlinde düştün elime
Hani ey gözyaşım akmayacaktın
- E) Gel, bu nehir kurumasın akmadan
Dallar var çiçeklenecek domur domur

4. Birçok atasözünü hem gerçek hem mecaz anlamda yorumlamak mümkündür. Ancak asıl anlatılmak istenen, mecazlı anlamda gizlidir. Bu özellikteki atasözleri "kinaye" içerir.

Buna göre aşağıdaki atasözlerinin hangisinde kinaye yoktur?

- A) Demir tavında dövülür.
- B) Deliye taş atma, başına taş yağdırır.
- C) Dağ başından duman eksik olmaz.
- D) Çok yaşayan bilmez, çok gezen bilir.
- E) Dağ ne kadar yüce olsa yol, üstünden aşar.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde duyular arası aktarma yoluyla mecaz anlam kazanmış bir sözcük yoktur?

- A) Şu koltukta tatlı tatlı sohbet ederken ne diye rahatsız ettiniz bizi?
- B) Keskin yüz hatlarına sahip olması onun için bir avantajdır.
- C) Dudaklarındaki acı tebessümle o, hâlâ aramızda, diyordu.
- D) Öğrenciler akşama kadar sert sıralarda oturmaktan perişan oluyorlar.
- E) Yanık türküler, içli ve dokunaklı ezgiler okuyup gezerdi dağ bayır.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde insana ait bir özellik, insan dışındaki bir varlığa aktarılmıştır?

- A) Bu roman, okuyucuyu selamladığında ben belki de burada olmayacağım.
- B) Tavrınızı değiştirmekle hayatınızı değiştirdiğinizi biliyor musunuz?
- C) Bu kitabı hazırlamama yeryüzündeki her şeyin katkısı oldu, diyebilirim.
- D) Oldukça geniş bir vizyona sahiptir bu genç ve başarılı sanatçı.
- E) Ne zaman kötü bir haber alsak büyük bir hayal kırıklığı yaşarız.

7. Aşağıdakilerin hangisinde bir sözcüğe ad aktarması yoluyla mecaz anlam kazandırılmıştır?

- A) Ofisin yerini bulabilmek için Ankara'da saatlerce dolaşmak zorunda kaldı.
- B) Bir evrak imzalamak amacıyla üç masa dolaşması gerekti.
- C) Bürokratik işlemleri gerçekleştiremeyince canı çok sıkılmıştı.
- D) Genel ağ sitesine abone olabilmek için bütün gün uğraştı.
- E) Yeni yaptırdığı evin elektrik projesi, bayramdan sonraya kalmıştı.

- 8.** Ben ezelden şanslıyım diye zaten! "Borç harç ömrümde ilk defa adam gibi bir otomobil aldım." diye sevinip, kredi borcunu öderken arabayı yapan fabrika iflas etsin, marka tarihe karışsın. Buna piyanço denmezse ne denir?

Bu parçadaki altı çizili sözcüğün kullanımından doğan anlam özelliği, aşağıdaki mecaz türlerinden hangisinin örneğidir?

- A) Teşbih (Benzetme)
- B) Tezat (Karşıtlık)
- C) Teşhis (Kişileştirme)
- D) Abartma (Mübalağa)
- E) Tariz (Dokundurma)

- 9.** I. Baharla birlikte tomurcuklar patır patır patlıyor.
II. Kuşlar dallarda ötüşüyor, kuzular meralarda yaramaz çocuklar gibi sağa sola koşturuyor.
III. Seni burada saatlerdir beklemekten kök saldım.
IV. Ne seni ne de başkasını sırtımda taşımaya niyetim var.
V. Görme engelli vatandaşlar için kaldırımlara şerit döşendi.

Numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede, deyim aktarması vardır.
- B) II. cümlede, yansıma sözcük vardır.
- C) III. cümlede, doğadan insana aktarma vardır.
- D) IV. cümlede, kinaye vardır.
- E) V. cümlede, güzel adlandırma vardır.

- 10.** (I) Hakan Şenocak'ın yeni kitabı, yazarın bir dergi için kaleme aldığı gezi notlarından oluşuyor. (II) Kitapta yorgun Anadolu'nun yüzündeki çizgileri keşfe çıkmış bir hikâyecinin yaşadıklarına tanık olacaksınız. (III) Eski bir masalın gölgesi gibi duran kiliselerin, hanların hemen baş ucunda filizlenen yaşamları da okuyacak, hiç bilmediğiniz yerlerin insanlarıyla karşılaşacaksınız. (IV) Kitabın ikinci bölümünde yer alan anlatı ise yazarın başka dünyaların gezgini olmayı bırakıp "sakini" olmayı seçtiği bir sürecin güncesi. (V) Hakan Şenocak, bu eski toprakları adımladıkça oraların insan coğrafyasını da yakından tanıyacaksınız.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde kişileştirme yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

- 11.** Arkadaşına, vatan borcum bitsin de bir daha köyümden ayrılmam, diyordu.

Bu cümlede dolaylama yapılarak "askerlik" sözcüğünün yerine "vatan borcu" sözü kullanılmıştır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, buna benzer bir kullanım vardır?

- A) Rahat ve ılımlı insanların çok başarılı olamayacaklarını düşünmeyin sakın.
- B) Bu insanlar yazı, Çukurova'da beyaz altın için çalışarak geçirirler.
- C) Gereken iç huzura sahipseniz çeşitli endişeler sizi fazla rahatsız etmez.
- D) Daha başarılı olmanın yollarından biri de olumsuz ve güvensiz olmamaktır.
- E) Bu bölgede yaşayan insanların çoğu, durgun ve düz yüz hatlarına sahiptir.

Mecaz Anlam Oluşturma Yolları - II

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde duyular arası aktarım vardır?

- A) Sinsi hareketleriyle herkesi korkutuyor, bu sayede saman altından su yürütüyordu.
- B) Çocuk o kadar sevimliydi ki evde elden ele geziyordu.
- C) Acı bir sestten sonra kötü haberi biz de aldık ne yazık ki.
- D) Kimseden azar işitmek için köşe bucak kaçıyor yaramaz.
- E) Bu yola baş koyduğunu her fırsatta düşmanlarına hatırlatıyordu.

2. I. Toplumda görme engelli insanlara karşı her zaman özenli davranmalıyız.

- II. Doğa kızgın, fırtına fırsat kolluyor bizlere saldırmak için.
- III. Ege'nin incisi tüm güzelliğiyle ziyaretçilerini karşılıyor.
- IV. Sert bakışları hepimizin korkması için yeterliydi.
- V. Deniz kükreyerek gemileri batırıyordu.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde güzel adlandırma vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Aşağıdakilerin hangisinde bir sözcük benzetme ilgisıyla başka bir sözcük yerine kullanılmıştır?

- A) Gözünden inciler damlıyordu
Yarin hasretiyle yanmaktan
- B) Her nere gidersen eyle talanı
Öyle yap ki ağlatasın gülüni
- C) Karşımda duran yüce dağlar
Geçmez oldu günler, aylar
- D) Deli eder insanı bu deniz, bu gökyüzü
Bazen sessiz sessiz, bazen gürültülü
- E) Ne nergis ne leylak ne lale ne gül
Hepsiyle dolu bir selesin sevgili

4. I. Deniz misali durgundu duygularım annemin benden ayrıldığı o gün.

- II. Gökyüzünü siyah bir tül kaplamış, her yer kap-karanlık.
- III. Araba zorlana zorlana çıkıyordu o dik yokuşu.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde bir sözcük, benzetme ilgisıyla başka bir sözcük yerine kullanılmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

5. Aşağıdaki dizelerin hangisinde zıtlıklardan yararlanılmıştır?

- A) Bu ne kudret ki Elifba'yı okur ezberden
Tûtîname onun indinde Gülîstan gibidir
- B) Kirpikleri uzun yârin hayale sığmaz
Meşhur bir meseldir, mızrak çuvala sığmaz
- C) Ey genç kanı gibi kaynayan pınar
Ey altına yatıp kaldığım çınar
- D) Var olan yokluğun ömrünü sürüyorum
Aşklar bomboş kuruntu, hürriyettir esaret
- E) Seni düşlemeye gün yetmiyor artık
Düşler bende bakır çalığı

6. (I) Eskiden evlerde bir tencere muhakkak kaynardı. (II) O tencere de kaynadığı zaman misafir ağırlamanın kesinlikle bir yolu bulunurdu. (III) Çünkü insanların gönlü deniz gibiydi. (IV) Birileri kötülük düşünse bile karşısındaki iyilik daha kuvvetliydi. (V) İnsanlar misafirlerini günlerce ağırlasa bile bundan gocunmazlardı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede, ad aktarması yapılmıştır.
- B) II. cümlede, soyutlama vardır.
- C) III. cümlede, benzetme yapılmıştır.
- D) IV. cümlede, zıtlıklardan yararlanılmıştır.
- E) V. cümlede, abartma yapılmıştır.

7. Aşağıdaki dizelerden hangisi hem gerçek hem de mecaz anlam ifade etmektedir?

- A) Arzu dolu, yaşamak dolu
Bu eller miydi resimleri tutarken uyuyan
- B) Bulamadım dünyada gönle mekân
Nerde bir gül bitse etrafı diken
- C) Bu hasretlik beni dahi çürütür
Bana sıra da bir gurbet il de bir
- D) Bu yağmur, bu yağmur bir gün dinince
Aynalar yüzümü tanımaz olur
- E) Âşıklar söylenen sözden alır
İnsanlar içinde hastan sayılır

8. Uludağ etekleri al ipekten bu akşam
Düştü yeşil ovaya kubbelerin gölgesi

Bu dizelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bir sözcük benzetme ilgisi olmaksızın başka bir sözcük yerine kullanılmıştır.
- B) Somutlama yoluyla anlam kuvvetlendirilmiştir.
- C) Zıtlıklardan yararlanılarak anlama güç kazanılmıştır.
- D) Bir olay asıl nedeninin dışında bir nedene bağlanarak anlam inceliği yaratılmıştır.
- E) Bir sözcük benzetme ilgisiyle başka bir sözcük yerine kullanılmıştır.

9. Adam oturmuş denize karşı
Elinde oltası yıldız tutar

Bu dizelerdeki anlam olayının açıklaması, aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Bir sözcük benzetme amacı güdülmeden bir başka sözcük yerine kullanılmıştır.
- B) Bir söz hem gerçek hem mecaz anlama gelecek biçimde kullanılmıştır.
- C) Bir sözcük kendi anlamının dışında kullanılmıştır.
- D) Doğaya ait bir özellik insana aktarılmıştır.
- E) Bir durum olduğundan farklı boyutlarda gösterilmiştir.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki anlam olayı **ayraç içinde verilen açıklamayla örtüşmemektedir?**

- A) Bu akşam bulutlar salkım salkım olmuş, yağmur yağacak galiba! (Doğaya ait bir kavram yine doğaya aktarılmıştır.)
- B) Köydeki sessiz ova, dertli ağaçlar bekliyordu bizi. (İnsana ait bir özellik doğaya aktarılmıştır.)
- C) Yan odamızdaki tilki yine bir plan düşünmüştür hepimize. (Doğaya ait bir kavram insana aktarılmıştır.)
- D) Bütün bina, gece yarısı bir kedinin peşine düştü. (Bir sözcük benzetme amacı olmadan başka bir sözcük yerine kullanılmıştır.)
- E) Küçük bebeğin tatlı tatlı gülüşleri hepimizi neşelendirmişti. (Bir durum olduğundan çok farklı boyutlarda gösterilmiştir.)

11. Uçarı bir kırlangıçtır aşk
Konar bu daldan o dala

Bu dizelerdeki "aşk - kırlangıç" sözcükleri arasında görülen mecaz yolu, aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Bir çift güvercin havalansa
Yanık yanık koksa karanfil
- B) Parlak yıldızları seyrettim ben
Harman yerinde yaz geceleri
- C) Dere boyu saz olur
Gül açılır, yaz olur
- D) Kömür gözlüm seni elden
Sakinirim, kıskanırım
- E) Tutam yâr elinden tutam
Çıkam dağlara dağlara

Kelimeler Arası Anlam İlişkileri

1. “Anne” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde genel anlamda kullanılmıştır?

- A) Annesinin yemeklerini öyle özlemişti ki yurttan eve âdeta uçarak gitti.
B) Askerlik yaptığım dönemde en çok annemi özlemiştim.
C) Annesine hediyelerin en güzelini alabilmek için mağaza mağaza dolaşmıştı.
D) Bir anne, evladının kötü bir insanla evlenmesini ister mi?
E) Yetimhanemizdeki çocukların annelerini bulamıyorduk.

2. Çocuk gönlüm kaygılardan azade

I
Yüzlerde nur, ekinlerde bereket
II III
At üstünde mor kâküllü şehzade
IV V

Unutmaya başladığım memleket

Bu dizelerdeki numaralanmış sözcüklerden hangileri soyut anlamda kullanılmıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde somut anlamlı bir sözcük, anlam genişlemesi yoluyla soyut bir anlam kazanmıştır?

- A) Arkadaşına yük oluyorsun, oturma, biraz da sen çalış.
B) Yanlış kapıya doğru gidiyorsun, karşıdaki kapıya gideceksin.
C) Koca bina elektrik kaçağından çıkan bir yangında bir anda kül oldu.
D) İyi dediğin bu çocuk, göstermiyor ama şeytanın ta kendisi.
E) Sana şaka gibi geliyor ama bu duydukların tamamen gerçek.

4. Bir varlığın tümünü karşılayan sözcüklere “genel anlamlı”, birini veya bir bölümünü karşılayan sözcüklere de “özel anlamlı” sözcük denir.

Aşağıdakilerden hangisinin anlatımında “Çiçekler, ağaçlar daha doğrusu bitkiler sevilmmez mi?” cümlesindeki benzer bir sıralama vardır?

- A) Bizim kasabaya her yıl binlerce turist geliyor.
B) Tüm canlıları seviyorum, diyorsun ama köpekleri sevmiyorsun.
C) Çocuklar, gençler, yaşlılar doldurmuştu konser alanını.
D) Ne yazık ki ülkemizde tren, gemi gibi taşıtlar pek kullanılmıyor.
E) Çıplak şehirleri sevmem, şehirde doğa da korunmalı.

5. Bilimin ve teknolojinin ilerlemesi ideolojileri erozyona uğrattırıyor. İnsanların ön yargıları bir bir sönüyor. Batıl inançları gülünç hâle düşüyor.

Bu parçadaki sözcüklerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) “Bilim” ve “teknoloji” sözcükleri eş anlamlı olarak kullanılmıştır.
B) “İlerleme” sözcüğü “gerileme” sözcüğünün zıt anlamlısıdır.
C) “İdeoloji” kelimesi “fikir, düşünce” anlamında kullanılmıştır.
D) “Sönmek” sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır.
E) “Hâl” sözcüğü “durum” sözcüğünün eş anlamlısıdır.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, altı çizili sözcük “nicelik” bildirmektedir?

- A) İroni, şiirin en yüce aşaması değildir elbet.
B) Art arda gelen yenilikler, büyük şairlerin yetişmesini engellemiştir.
C) Bu yapıların hepsinde o dönemin keskin çizgileri vardır.
D) Uzun bir toprak yolda ilerledikten sonra köye ulaştık.
E) Tuhaf bir birikim de var gibi şiirin bugünkü görünümünde.

7. Şen, neşeli, sağlıklı bir hayat için; insan kendisiyle
I II III
ve çevresiyle barışmalı, uyumlu ve kaynaşmalıdır.
IV V

Yukarıdaki cümlede numaralanmış sözcüklerden hangileri anlamca birbirine en yakındır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V

8. Soruları çözerken hep bu yolu mu kullanmalıyız?

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin anlamdaşları, aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Sürekli aynı güzergâhı kullanmaktan sıkıldım.
B) Hedefimi belirledikten sonra bu yolda dinlenmeden çalışmalıyım.
C) Hiç aynı çizgide kalmadı, sürekli yöntem değiştirip durdu.
D) Orhan Veli'nin tarzı diğer şairlerden çok farklıdır.
E) Günü gününe uymayan, tutarsız ve bencil biriydi.

9. Parasını iade edemeyişi, dış ağırları, kıyafetini ihmal edişi, başkalarına ve kendine verdiği sözleri tutamayışı, yerine getirilmeyen vaatlerin kendine ve başkalarına karşı utancı, hep yarıda kalmış nice düşünceler...

Bu parçadaki sözcüklerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) "Ağrı" sözcüğü temel anlamda kullanılmıştır.
B) "Diş" sözcüğü terim anlamda kullanılmıştır.
C) "Nice" sözcüğü nicelik bildirmektedir.
D) "Kıyafet" sözcüğü, elbise anlamıyla gerçek anlamda kullanılmıştır.
E) "Vaat" sözcüğünün eş anlamısı parçada vardır.

10. Bu son cümleyi söylerken Faik Bey'in sesinde,
I (Tümce) II (Konuşurken)
kızının hayatına dair bir babadan daha çok şeyler
III (Yaşam)

bilmesi gereken gencin sualine karşı itimatsızlık
IV (Soru) V (Özensizlik)
vardı.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangilerinin parantez içindeki eş anlamlısı yanlıştır?

- A) I ve III B) I ve V C) II ve V
D) III ve IV E) IV ve V

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde karşıt anlamlı sözcükler bir arada kullanılmıştır?

- A) Yarına ümitle yürüyenlere selam olsun, umudu kaybetmeyin!
B) Kar kış demeden düştük yollara, hedefe varmak için.
C) Sert yatakta yatamam, yumuşak yatağa alışkıyım ben.
D) Anlatamam derdimi dertsiz insana; o, beni anlamamaz ki!
E) Bu eller miydi o sonsuzlukları yakalamaya çalışan?

Kalıplaşmış Söz Öbekleri - I

1. Toplu yaşam herkese bir görev yükler. Bu görevlerin yapılması bir yandan düzeni sağlar, bir yandan da sıkıntıların ortadan kalkmasını. Dolayısıyla karşılıklı yardımlaşma esasına dayalı bu görev iyilikleri çoğaltır, toplumu güçlü kılar.

Bu parçadaki açıklamaya uygun atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) El eli yıkar, iki el de yüzü.
- B) İki karpuz bir koltuğa sığmaz.
- C) Acı acıyı bastırır, su sancıyı.
- D) Çürük tahta çivi tutmaz.
- E) Faydasız baş, mezara yakışır.

2. • Varlık ve bolluk içinde olmak
• Bir işe büyük bir özen göstermek ve önem vererek girişmek
• Gereken önemi vermemek
• Birini çok sevmek, onunla dostluk kurmak

Bu sözlerde açıklaması verilmeyen deyim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kanı kaynamak
- B) Göz ardı etmek
- C) Dört elle sarılmak
- D) Mumla aramak
- E) Bir eli yağda bir eli balda olmak

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki ikileme cümleye "yaklaşık olarak" anlamı katmıştır?**

- A) İleri geri konuşmalarınla bizi oldukça sınırlendiriyorsun.
- B) Olay, aşağı yukarı üç saat sürünce esnaf telaşlandı.
- C) Okuldan apar topar çıkınca kitabını sınıfta unutmuş.
- D) Benim konuyla uzaktan yakından bir ilgim yok, diyorum.
- E) Yalan yanlış bir şekilde anlattıklarıyla tüm aileyi kandırmış.

4. İnsanlar sistemlere, bazı soyut kavramlara o denli bağılırlar ki sadece mantıklarını haklı çıkarmak için gerçekleri göz göre göre değiştirmeye, gözlemlerini kapayıp kulaklarını tıkamaya razıdırlar.

Bu parçada geçen "kulak tıkamak" deyiminin cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Her insanın sanata olan ilgisi birbirinden farklıdır.
- B) Yapıtının başarısı, onun diğer eserlerinin etkisinden kurtulmasıyla gelmiştir.
- C) İyi müzik, dinleyicisinde farklı tarzlarda dinleme isteği uyandırır.
- D) Öğrenmenin yaşı yoktur, önemli olan bilgilerin önemsenmesini sağlamaktır.
- E) Diğer sanatçıların başarısını duymak istemeyen yazar, beklediği saygıyı göremez.

5. **Aşağıdaki cümlelerde geçen ikilemelerden hangisi kuruluşu bakımından diğerlerinden farklıdır?**

- A) Eğri büğrü bir kâğıda öz geçmişimizi yazmamızı istediler.
- B) Yırtık pırtık elbiselerle dolaşmaktan hoşlanıyor galiba.
- C) Abur cubur yiyeceklerle öğün geçiştirenler daha çabuk şişmanlıyor.
- D) İhtiyar adam torunlarını sevindirmek için incik boncuk almıştı.
- E) Ufak tefek pürüzlerimizi çözmek amacıyla iletişim kuracağız.

6. Atasözleri hem gerçek hem mecaz anlamda kullanılabilir. Bazı atasözlerinde her iki anlam da söz konusu olabilir.

Buna göre aşağıdaki atasözlerinden hangisi mecaz anlam içermez?

- A) Baş başa vermeyince taş yerinden kalkmaz.
B) Bir koyundan iki post çıkmaz.
C) Yalnız taş duvar olmaz.
D) Gül dikensiz olmaz.
E) Son pişmanlık fayda etmez.

7. Günlük hayatta "akıl" sözcüğü pek çok deyimde karşımıza çıkar. Örneğin akıllıca önlem almayı anlatmak için "akıl etmek" deyimini kullanırken aklına

I
geleni hiç düşünmeden yapan ve dengeli davranmayan biri için "aklı bir karış havada" deriz. Olma-

II
sından endişe edilen bir durumun gerçekleşmesini "aklına gelen başına gelmek" deyimine karşılız.

III
"Akıl yürütmek" deyimine planlı bir düşünceyi an-

IV
latmak isteriz. Bir durumun olabileceğine inanmayı ifade etmek için de "aklı kesmek" deyimini kullanırız.

V
Bu parçadaki numaralanmış deyimlerden hangisinin açıklaması yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Deyimin atasözünden temel farkı, öğüt ve ders içermeyip "belirli bir durumu" anlatmasıdır.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisi deyimdir?

- A) Elden gelen geç gelir, onda da karnın aç kalır.
B) El elden üstündür, ta arşa kadar.
C) El el için ağlamaz, başına kara bağlamaz.
D) Elimi sallasam ellisi, başımı sallasam tellisi.
E) El yumruğu yemeyen, kendi yumruğunu değirmen taşı sanır.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim açıklaması yanlıştır?**

- A) Daha İstanbul'da iken buna ahdetmiş, bu yolda ölümü göze alarak Anadolu'ya çıkmıştı. (elde etmek istediği sonuç uğruna ölüm de dâhil her türlü tehlikeye açık olmak)
B) Hocasının yanında baltayı taş vurdüğünü anlayınca hemen konuyu değiştirdi. (farkında olmadan karşısındakini rahatsız edecek söz söylemek)
C) Elmas'ın dili tutulmuştu, kız çıt çıkarmadan bakıyordu sadece. (sevinç, korku, şaşkınlık vb. sebeplerle birdenbire söz söyleyemez olmak)
D) Başka ulusların kabahatleri ne olursa olsun dost ve düşman bize nasıl dil uzatır? (sözü dikkatli söylemek)
E) Kendisine güvenmesi için ona uzun süre dil döktü. (kandırmak, inandırmak veya yararlanmak için tatlı sözler söylemek)

10. Başkentlilerin kaderidir büyük düşünmek. Ülke sorunları, bölge sorunları, dünya sorunları başkentlilerin sorunlarıdır. Başkent ulusal düşünür, küresel düşünür; ülkeyi, bölgeyi, dünyayı kurtarmaya kafa yorar da kendi sorunlarına günlük yaşamında yer ve zaman bulamaz. Ankara da böyledir. Başkent olmanın, başkentli olmanın yüklediği bir sorumluluktur bu.

Bu parçada "başkentliler"le ilgili olarak anlatılan duruma anlamca en uygun söz, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ele verir talkını, kendi yutar salkımı.
B) Terzi kendi söküğünü dikemez.
C) Kelin ilacı olsa başına sürer.
D) El elin eşeğini türkü çağırarak arar.
E) Kendi gözündeki merteği görmez, elin gözündeki çöpü görür.

Kalıplaşmamış Söz Öbekleri - II

1. Çocuk olmanın en zor yanı, çocukluğunda olanların, büyüdüğünde de aynı kalacağını zannetmek ama hepsinin yıllara yenik düştüğünü görmek...

Bu cümledeki altı çizili sözle aşağıdaki özelliklerden hangisinin olmadığı vurgulanmak istenmiştir?

- A) Evrenselliğin
B) Yalınlığın
C) Kalıcılığın
D) Hareketliliğin
E) Doğallığın

2. Bireyi küçümseyen kuramların insanlık tarihine ışık tuttukları su götürmez ama tarihte başta kendileri olmak üzere aramakla bulunmayan bireyler de vardır. Koşulların ister istemez yarattığı değil, koşulları zorlamış, ot bitmez denen yerde ağaç oluvermiş insanlardır bunlar. Gördükleri iş onların, onlar gördükleri işin rengini almıştır. Bir yerin damgasını taşımazlar, bir yere kendi damgalarını basarlar.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki altı çizili sözlerden birinin karşılığı olamaz?

- A) Düşüncesini, eğilimini açığa çıkarmak
B) Başka bir yoruma elverişli olmama
C) Çok değerli ancak rastlantıyla ele geçen
D) Bir durum hakkında varlığını kabul ettirmek
E) Bereketsiz, verimsiz

3. Okuyucu, romanın kurmaca bir dünyayı ve bu dünyaya ait insanları anlattığını bilir. Ancak bu durum, yazarın yalan söylediği anlamına gelmez. Okuyucu bu kurmaca anlaşmasını kabul eder ve romanla kucaklaşır.

Bu parçada geçen "romanla kucaklaşmak" sözüyle aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Yazarın söylediklerine olumlu bakmak
B) Eserde anlatılanları yadırgamamak
C) Aralarındaki sorunları kaldırmak
D) Anlatılanları kendi içinde değerlendirmek
E) Yaşadıklarını görmekten zevk almak

4. Yazara gösterilen ilginin pek çok sebebi vardır kuşkusuz. Ama bunlar arasında, onun düşünle gerçek arasında kurduğu dünyaların ürkütücü cazibesinin rolü büyük olmalı. Okuyucu, kaybolmanın tüm ürpertisini içinde taşısa da onun müthiş dehası ve kurgusuyla belirlediği sona doğru adım adım ilerlemekten kendisini alamaz. Üstelik öyküler her okunuşlarında daha önce fark edilmeyen yollara ve dolayısıyla yeni keşiflere açılır.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yazarlık bilgileriyle ilgili yeni bilgilere sahip olmak
B) Yazarın yaşamının en ince detaylarına erişmek
C) Önceden görülmemiş, bilinmeyen duygu ve düşüncelere ulaşmak
D) Macera ve merak unsurlarını ön plana çıkarmaya çalışmak
E) Düş dünyasından sıyrılarak gerçeği tüm boyutlarıyla algılamak

5. Adaleti sağlamak istiyorsanız öyle bir devlet adamı olunuz ki kafanız kalbinizde olsun.

Bu cümledeki "kafası kalbinde olmak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Duygularını birinci planda tutmak
B) Her zaman duygularıyla hareket etmek
C) Duygularla düşünceleri karıştırmamak
D) Düşüncelerini vicdanının süzgecinden geçirmek
E) Düşünceleriyle sözleri bir olmak

6. Yetenek sahibi insan, kendine bahşedilen zenginliğin varlığına ilişkin bir böbürlenmeye sahip olduğunda olanı biteni kendinden ibaret görmeye başlar. Kendinin dışında kalan her ne var ise dışa doğru halkalanır ve nihayetinde özü terk eder.

Bu parçadaki “olanı biteni kendinden ibaret görmek” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğruların farkına varamayacak kadar bilinçsiz olmak
- B) Bilgi ve yeteneklerini başkalarıyla paylaşmaya yanaşmamak
- C) Kendindeki asıl değerlerin farkına varamamak
- D) evresel faktörlerin özü oluşturduğunu düşünmek
- E) Yeteneklerinin sebebini yalnızca kendinden bilmek

7. Son yılların başarılı eviri öyküleri arasındaki tüm yapıtların; yaşam öykülerinde savaşlar, yıkımlar, g ler bulunan yazarlara ait olması dikkat çekiciydi. Keskin bıçak olmak için çok eki yemek gerekir, deyişinin uyarlanabileceği bir dışavurum alanı olarak edebiyatın, dünyayı sarsan eki darbelerinin niteliğini gün işiğına çıkaran verimi, görüşümüzü netleştirdi.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sıkıntılara katlanmanın zorluğu
- B) Sıkıntı ve acıların insanları olgunlaştırması
- C) Bilinçsiz davranışların sıkıntı getireceği
- D) Yaşamın zorlu hâle getirilmesi
- E) Her olaydan bir Şeyler çıkarmak gerektiği

8. Yaptığı hatayı geç de olsa anlamış, en önemlisi de “ama”ların arkasına sığınmamıştı.

Bu cümlede geçen “ama”ların arkasına sığınmamak” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kendini temize çıkarmak için gerekçeler yaratmamak
- B) Her Şeyi olduğundan farklı göstermek
- C) Suçu başkasına yükleme
- D) Kendini haklı görmek
- E) Gerçeği tümüyle ink r etmek

9. Gerçeği söylemek gerekirse bu filmin bu kadar izleyiciyi sinema salonlarına çekmesi beni de fazlasıyla Őařırttı.

Bu cümlede geçen “gerçeği söylemek gerekirse” sözünün cümleye kattığı anlam, aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Son gelişmeler de herkese gösterdi ki sessiz kalmak hiçbir sorunu  z m yor.
- B) Gerçeklerin ortaya çıkması, doğruların anlaşılması için elimizden geleni yapmalıyız.
- C) Onunla tekrar karşılaşıp eski yaraların düğmelerini çözmekten korktum açıkçası.
- D) Őiirleriniz; sözcüklerden örülü Şık giysilere bürünmüş duyular, biçiminde özetlenebilir.
- E) Şunu iyi biliniz ki güçlü düşünceler içermeyen yapıtlar asla evrenselliği yakalayamaz.

10. Sanatçı, ancak kendi içindekini kalabalıklarda, kalabalıkları da kendi içinde duyduğu zaman sanatçıdır.

Bu cümledeki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun yaşadıklarını kendi içinde hissetmek
- B) Toplumsal problemlere çözüm getirmek
- C) Kişisel düşüncelerini her Şeyin üstünde tutmak
- D) Bireysel problemleri önemsememek
- E) Eserinde kalabalık insan gruplarını anlatmak